

MARIA WSZELACZYŃSKA-SZASZKIEWICZ

(7 września 1912 – 29 marca 2009)

Urodziła się we Lwowie. W młodości odebrała gruntowne wykształcenie, kończąc Wydział Rolniczo-Lasowy Politechniki Lwowskiej. Do września 1939 r. pracowała w wielu placówkach naukowo-badawczych m.in. w Państwowym Instytucie Naukowym Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach bądź Państwowym Zakładzie Higieny w Warszawie. Podczas okupacji szybko włączyła się w konspirację, przyjmując pseudonim „Weronika”. Początkowo pełniła funkcję łączniczki ZWZ-AK w okolicach Julina. W 1943 r. w związku z podjęciem pracy w Puławach została łączniczką z Dęblinem i Opolem Lubelskim oraz prowadziła wspólną dla AK i BCH skrzynkę kontaktową. W maju 1944 r. przydzielono ją do oddziału partyzanckiego dowodzonego przez Bolesława Mikusa ps. „Żbik” walczącego w okolicach Puław.

W 1946 r. doktoryzowała się w Katedrze Biologii i Genetyki UMCS w Lublinie i została zatrudniona w charakterze

rze starszego asystenta Zakładu Histologii i Embriologii Akademii Lekarskiej w Gdańsku. W Jej mieszkaniu przeprowadzono rewizję, podczas której odnaleziono odręcznie przepisany wiersz Mieczysława Hemara pt. *Odpowiedź*, „szkalujący” Polskę Ludową. Utwór był ripostą na *Gryps do Jana Lechonia* autorstwa Jana Brzechwy, opublikowany w 1946 r. na łamach „Szpilek”, szydzący z postaw emigracyjnych pisarzy i będący elementem propagandowym władz państwowych. Rzutował on na wysokość późniejszego ośmioletniego wyroku, albowiem eksponował jej antykomunistyczne przekonania. W więzieniu poznała Elżbietę Zawadzką „Zo”. Zwolniona w 1955 r. powróciła do Gdańska i dokończyła studia medyczne. Do momentu przejścia na emeryturę w 1975 r. pracowała w I Klinice Chorób Wewnętrznych w Gdańsku.

Podeszły wiek nie przeszkodził dr Wszelaczyńskiej-Szaszkiewicz włączyć się w ruch solidarnościowy. W stanie wojennym została kurierką „Solidarności”, rozwożąc po kraju pieniądze i korespondencję. W marcu 2007 r. prezydent Lech Kaczyński nadał Marii Wszelaczyńskiej-Szaszkiewicz Krzyż Komandorski Odrodzenia Polski za wybitne zasługi dla niepodległości Polski. Wcześniej została odznaczona londyńskim Krzyżem Armii Krajowej.